

Iflg adresseliste

Deres ref

Vår ref
200800684-/TRI

Dato
04.02.2008

Utvidet timetall på barnetrinnet 2008 Invitasjon til høring

KD sender med dette forslag om å utvide timetallet i norsk/samisk, matematikk og engelsk i grunnskolens 1. til 4. årstrinn på høring.

1. Bakgrunn

I St.prp. nr. 1 (2008 – 2009) står det: *”Regjeringa foreslår i budsjettet for 2008 å utvide timetalet på barnetrinnet med til saman fem uketimar à 60 minutt på 1. – 4. trinn fordelt på to timar i norsk, to timar i matematikk og ein time i engelsk. I gjennomsnitt får elevane på desse trinna ein auke på noko over ein time i veka, til om lag 18,5 timar. Timetalsauken skal gjelde frå hausten 2008. Det er foreslått ei løyving på 275,7 mill. kroner til dette i 2008. Av dette vil 270 mill. kroner bli lagt inn i rammetilskottet til kommunane, jf. kap. 571 post 60 i budsjettet til Kommunal- og regionaldepartementet. Forslag til endra fag- og timefordeling som følgje av timetalsutvidinga vil bli sendt på høring.”*

I forslaget til økt timetall har departementet lagt vekt på å styrke både faglig læring og tidlig utvikling av grunnleggende ferdigheter. Flere timer gir også større rom for tilpasset opplæring. Under behandlingen i Stortinget hadde ikke Stortinget merknader til regjeringens forslag og den foreslåtte kompensasjonen til kommunene ble vedtatt. I komiteen ga flertallet uttrykk for tilfredshet med timetallsutvidelsen og at fagene norsk, matematikk og engelsk blir styrket. Flertallet mente også at en timetallsutvidelse er et ledd i arbeidet med å bedre elevenes læring og at det vil bidra til sosial utjevning.

På bakgrunn av Stortingets vedtak er det ikke selve timetallsutvidelsen som er gjenstand for høring, men gjennomføringen av den. Det ligger dessuten innbakt i Stortingets bevilgningsvedtak at timetallsutvidelsen skal gjennomføres fra og med høsten 2008. **Det betyr at kommunene uavhengig av denne høringen kan starte opp / fortsette å planlegge**

for en gjennomføring av en utvidelse med 5 uketimer fordelt på årstrinnene 1 til 4 i skoleåret 2008/09.

2. Nåværende bestemmelser

Nåværende fag- og timefordeling i grunnskolen er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Tabellen nedenfor viser den ordinære fordelingen av fag med tilhørende minste timetall fordelt på de to hovedtrinnene, barnetrinnet og ungdomstrinnet. Det er gitt tilsvarende tabelloversikter i Læreplanverket for Kunnskapsløftet for dem som har samisk opplæring, for dem med finsk som andrespråk og for elever som har tegnspråk. Disse tabellene er ikke gjengitt her under nåværende bestemmelser, men under oppsummeringen til slutt i høringsbrevet er alle endringsforslag satt inn i de aktuelle tabelloversikter.

Timetallene fra Læreplanverket er de timer som elevene har rett til å få og som skoleeier har plikt til å gi. Det er ikke åpnet for å flytte fag eller timer mellom hovedtrinnene, men innen hvert av hovedtrinnene fastsetter skoleeier fordelingen på det enkelte trinn. Timene oppgis i enheter á 60 minutter.

Nåværende ordinære fag- og timefordeling i grunnskolen

Fag	1. – 7. årstrinn	8. – 10. årstrinn	Sum grunnskole
KRL	427	157	584
Norsk	1296	398	1694
Matematikk	812	313	1125
Naturfag	328	256	584
Engelsk	328	227	555
Fremmedspråk/ språklig fordypning	0	227	227
Samfunnsfag	385	256	641
Kunst og håndverk	477	150	627
Musikk	285	85	370
Mat og helse	114	85	199
Kroppsøving	478	228	706
Elevrådsarbeid	0	71	71
Programfag til valg	0	113	113
Sum	4930	2566	7496

3. Forslag om utvidelse av timetallet på barnetrinnet

Stortinget har bevilget midler til en utvidelse av timetallet på barnetrinnet med 5 uketimer fra høsten 2008. Utvidelsen skal gjennomføres med at norsk styrkes med to uketimer, matematikk styrkes med to uketimer og engelsk styrkes med en uketime. Dette betyr at alle elever i løpet av barnetrinnet samlet sett skal ha 190 timer mer enn etter nåværende fag- og timefordeling. I forhold til nåværende samlede timetall i ordinær fag- og timefordeling vil dette for de tre aktuelle fagene bety:

Fag	Nåværende timetall	Tilleggstimer	Nye timetall på
------------	---------------------------	----------------------	------------------------

	barnetrinnet		barnetrinnet
Norsk	1296	76	1372
Matematikk	812	76	888
Engelsk	328	38	366

Regjeringen, med tilslutning fra Stortinget, har sagt at hele timetallsutvidelsen skal legges til 1. – 4. årstrinn. Konsekvensene er at nåværende minstetimetall i fagene norsk, matematikk og engelsk på 1. – 7. årstrinn må splittes opp til en timebolk på 1. – 4. årstrinn og en timebolk på 5. – 7. årstrinn. Det foreslås ikke at en samtidig skal splitte opp igjen timetallet for 1. – 7. årstrinn i de øvrige fagene på barnetrinnet. Departementet kan likevel være interessert i å høre synspunkter for og mot en oppsplitting i samtlige fag på barnetrinnet. Nedenfor presenteres forslag til ny timefordeling i norsk, matematikk og engelsk fordelt på 1. – 4. årstrinn og 5. – 7. årstrinn. Ved oppdelingen av eksisterende timeramme for 1. – 7. årstrinn i en bolk for 1. – 4. årstrinn og en for 5. – 7. årstrinn, er den prosentvise fordelingen av timer på disse to trinnene som gjaldt for skoleåret 2005/06 lagt til grunn, dvs. fordelingen i det siste året før oppdelingen i et småskoletrinn og et mellomtrinn ble fjernet.

3.1. Utvidelse av timetallet i den ordinære fag- og timefordelingen

Forslag til ny fordeling i den ordinære fag- og timefordelingsplanen

Fag	Nytt timetall 1. - 4. årstrinn	Nytt timetall 5. - 7. årstrinn	Sum barnetrinnet (1. – 7. årstrinn)
Norsk	$855 + 76 = 931$	441	1372
Matematikk	$484 + 76 = 560$	328	888
Engelsk	$100 + 38 = 138$	228	366

3.2. Utvidelse av timetallet for elever som har opplæring i og på samisk

Etter nåværende fag- og timefordeling for elever som har opplæring i og på samisk har disse 190 timer mer på barnetrinnet enn elever som følger den ordinære fag- og timefordelingen. Dette er fastsatt slik for å sikre tilstrekkelig omfang av tid til opplæring i første- og andrespråk.

Departementet har i oversikten nedenfor lagt til grunn at den planlagte økningen også skal gjelde fag- og timefordelingen for elever som har samisk. Departementet er imidlertid usikker på om denne styrkingen av timetallet i samisk/norsk som førstespråk vil være hensiktsmessig for elever som følger denne fag- og timefordelingen, siden timetallet allerede er høyt for disse elevene. Vi ber de høringsinstansene det angår om å uttale seg særskilt om dette. I tillegg ber vi om at høringsinstansene kommenterer om timene eventuelt bør fordeles med halvparten på førstespråket og halvparten på andrespråket.

Forslag til ny fordeling for elever som har opplæring i og på samisk

Fag	Nytt timetall 1. - 4. årstrinn	Nytt timetall 5. - 7. årstrinn	Sum barnetrinnet
Samisk/norsk førstespråk	$604 + 76 = 680$	312	$916 + 76 = 992$
Matematikk	$484 + 76 = 560$	328	888

Engelsk	$100 + 38 = 138$	228	366

Dersom det ikke gjennomføres ytterligere styrking av timetallet i samisk/norsk som førstespråk, vil det nåværende timetallet på 916 i samisk/norsk førstespråk kunne deles med 604 timer på 1. – 4. årstrinn og 312 timer på 5. – 7. årstrinn.

3.3. Utvidelse av timetallet for elever som har finsk som andrespråk.

Etter nåværende fag- og timefordeling for elever som har finsk som andrespråk har disse 114 timer mer på barnetrinnet enn elever som følger den ordinære fag- og timefordelingen. Dette er fastsatt slik for å sikre tilstrekkelig omfang av tid til opplæring i første- og andrespråket.

Departementet legger til grunn at den planlagte timetallsutvidelsen i norsk, matematikk og engelsk også skal gjelde for elever som har finsk som andrespråk. Departementet ser at det er flere, til dels ulike, hensyn å ivareta i fag- og timefordelingen for elever som har finsk. For noen skoler/kommuner er det hensiktsmessig at fag- og timefordeling for elever som har finsk blir mer lik fag- og timefordelingen for elever som har samisk som andrespråk. For andre kan det være mer hensiktsmessig å ta utgangspunkt i den ordinære fag- og timefordelingen og tilpasse opplæring i finsk ved å ta timer fra andre fag og eventuelt utvide med noen timer. I tabellen under foreslås en løsning der fag- og timefordelingen på barnetrinnet tar hensyn til de skolene/kommunene som både har elever med finsk og elever med samisk. I tabellen legges det derfor til grunn at de 76 nye timene i norsk fordeles med 70 timer til norsk som førstespråk og 6 timer til finsk som andrespråk.

I tillegg til dette foreslår departementet følgende ordning for bruk av tid til opplæring i finsk for de skolene/kommunene som tar utgangspunkt i ordinær fag- og timefordeling: Inntil halvparten av det totale timetallet i finsk i grunnskolen kan tas fra faget norsk. Resten av timene kan tas fra andre fag eller som tilleggstimer. Timer som tas fra andre fag må ikke gå ut over elevenes måloppnåelsen i de fagene det tas timer fra. De høringsinstansene dette angår bes om å uttale seg særskilt om de to alternativene.

Forslag til ny fordeling for elever som har finsk som andrespråk

Fag	Nytt timetall 1. - 4. årstrinn	Nytt timetall 5. - 7. årstrinn	Sum barnetrinnet
Norsk	$558 + 70 = 628$	288	916
Matematikk	$484 + 76 = 560$	328	888
Engelsk	$100 + 38 = 138$	228	366
Finsk			$564 + 6 = 570$

3. 4. Utvidelse av timetallet for elever som har tegnspråk

Elever som har tegnspråk skal ha samme timetall som hørende elever i alle andre fag enn norsk og norsk tegnspråk, og timetallet i norsk inngår i det samlede timetallet i norsk og tegnspråk. I tabellen under legger departementet til grunn at det legges 76 timer til faget norsk og tegnspråk. Vi ber likevel høringsinstansene om å uttale seg om det er hensiktsmessig å utvide dette timetallet, som allerede er høyt.

Forslag til ny fordeling for elever som har tegnspråk

Fag	Nytt timetall 1. - 4. årstrinn	Nytt timetall 5. - 7. årstrinn	Sum barnetrinnet
Norsk og tegnspråk	$1359 + 76 = 1435$	700	2135
Matematikk	$484 + 76 = 560$	328	888
Engelsk	$100 + 38 = 138$	228	366

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Stortinget har bevilget 270 mill. kroner som er lagt inn rammetilskuddet til kommunene for 2008. Beløpet utgjør full statlig kompensasjon til kommunene ved en utvidelse av timetallet på 1. – 4. årstrinnene i høsthalvåret 2008. Dette vil bli fulgt opp med helårsbevilgning i 2009 og seinere år.

Alle kommuner som ikke allerede har et timetall som oppfyller det nye minstetimetallet i fagene norsk, matematikk og engelsk vil fra høsten 2008 måtte øke sitt timetall i disse fagene slik at de kommer i samsvar med de nye minstetimetallene. Kunnskapsdepartementet anbefaler at kommunene så snart som mulig starter arbeidet med hvordan de fem uketimene skal fordeles på årstrinnene 1 til 4 for skoleåret 2008/09. Dette vil normalt bety at det bare blir elevene som høsten 2008 starter på 1. årstrinn som vil få heltidsvirkningen (dvs. 190 tilleggstimer til sammen i de tre fagene) av timetallsutvidelsen. Når ordningen er fullinnført skal alle elever i løpet av sine 4 år innenfor årstrinnene 1 til 4 ha fått en økt timeramme på 190 timer. Kommuner og andre skoleeiere velger selv fordeling på årstrinn av den økte timerammen, men alle de 190 timene skal tas i bruk fra og med skoleåret 2008/09.

Konsekvensen av at den økte timerammen plasseres på 1. til 4. årstrinn, er at kommunene ikke lenger kan overføre timer i norsk, matematikk eller engelsk mellom 1. til 4. årstrinn og 5. – 7. årstrinn. Departementet fremmer ikke forslag om å legge nye begrensinger på anledningen til å fordele timer innen barnetrinnet (1. – 7. årstrinn) i de øvrige fagene.

5. Oppsummering

Det bes om uttalelser til forslagene om endringer i Læreplanverket for Kunnskapsløftet, delen om fag- og timefordelingen på grunnskolen. Endringene er tatt inn i tabellene 5.1. til 5.4. nedenfor. I tillegg bes det om uttalelse til spørsmålene 5.5 til 5.9.

5.1. Forslag til endringer (markert med *kursiv*) i ordinær fag- og timefordeling for grunnskolen

Fag	1. – 7. årstrinn			8. – 10. årstrinn	Sum grunnskolen
	1.-4.	5.-7.	Sum		
KRL	427			157	584
Norsk	931	441	1372	398	1770
Matematikk	560	328	888	313	1201
Naturfag	328			256	584
Engelsk	138	228	366	227	593

Fremmedspråk/ språklig fordypning	0	227	227
Samfunnsfag	385	256	641
Kunst og håndverk	477	150	627
Musikk	285	85	370
Mat og helse	114	85	199
Kroppsøving	478	228	706
Elevrådsarbeid	0	71	71
Programfag til valg	0	113	113
Sum	5120	2566	7686

5.2. Forslag til endringer (markert med kursiv) i fag- og timefordelingen for elever som har samisk opplæring

Fag	1. – 7. årstrinn			8. – 10. årstrinn	Sum grunnskolen
	1.–4.	5.–7.	Sum		
KRL			427	157	584
Førstespråk samisk/norsk	680	312	992	Med fremmedspråk/ språklig fordypn.: 278 Uten fremmedspråk/ språklig fordypn.: 334	1270 1322
Andrespråk norsk/samisk (samisk 2 eller 3)			570	Med fremmedspråk/ språklig fordypn.: 222 Uten fremmedspråk/ språklig fordypn.: 279	792 849
Matematikk	560	328	888	313	1201
Naturfag			328	256	584
Engelsk	138	228	366	227	593
Fremmedspråk/ språklig fordypning			0	227	227
Uten fremmedspråk/ språklig fordypning			0	0	0
Samfunnsfag			385	256	641
Duodji/duodje/duedtie			477	161	638
Musikk			285	85	370
Mat og helse			114	85	199
Kroppsøving			478	228	706
Elevrådsarbeid			0	71	71
Programfag til valg			0	113	113
Sum					
Med fremmedspråk/ språklig fordypning			5310	2679	7989
Uten fremmedspråk/ språklig fordypning			5310	2566	7876

5.3. Forslag til endringer (markert med *kursiv*) i fag- og timefordelingen for elever med finsk som andrespråk

Fag	1. – 7. årstrinn			8. – 10. årstrinn	Sum grunnskolen
	1.–4.	5.–7.	Sum		
KRL			427	157	584
Norsk	628	288	916	258	1174
Finsk som andrespråk			570	172	742
Matematikk	560	328	888	313	1201
Naturfag			328	256	584
Engelsk	138	228	366	227	593
Fremmedspråk/ språklig fordypning			0	227	227
Samfunnsfag			385	256	641
Kunst og håndverk			477	150	627
Musikk			285	85	370
Mat og helse			114	85	199
Kroppsøving			478	228	706
Elevrådsarbeid			0	50	50
Programfag til valg			0	113	113
Sum			5234	2566	7800

5.4. Forslag til endringer (markert med *kursiv*) i fag- og timefordelingen for elever som har tegnspråk som førstespråk

Fag	1. – 7. årstrinn			8. – 10. årstrinn	Sum grunnskolen
	1.–4.	5.–7.	Sum		
KRL			427	157	584
Norsk og Norsk tegnspråk	1435	700	2135	678	2813
Matematikk	560	328	888	313	1201
Naturfag			328	256	584
Engelsk	138	228	366	227	593
Fremmedspråk/ språklig fordypning			0	227	227
Samfunnsfag			385	256	641
Kunst og håndverk			477	150	627
Drama og rytmikk/ Musikk			285	85	370
Mat og helse			114	85	199
Kroppsøving			478	228	706
Elevrådsarbeid			0	71	71
Programfag til valg			0	113	113

Sum	5883	2846	8729
------------	-------------	-------------	-------------

Spørsmål til vurdering:

5.5. Har den vedtatte timetallsutvidelsen administrative/organisatoriske konsekvenser som ikke er synliggjort?

5.6. Bør det foretas en oppsplitting av timene på årstrinnene 1 – 4 og 5 – 7 i samtlige fag på barnetrinnet?

5.7. Bør forslaget om ytterligere styrking av timetallet i samisk/norsk i 5.2. gjennomføres? Bør timene i så fall legges bare til førstespråk, eller fordeles på første- og andrespråk?

5.8. Bør forslaget om fordeling av styrkingstimene i norsk på norsk og finsk i 5.3 fastsettes? Bør den foreslåtte ordningen for lokal gjennomføring av opplæringen i finsk fastsettes?

5.9. Bør timetallet i norsk og tegnspråk for elever som har opplæring i tegnspråk økes?

Departementet ber om at høringsuttalelser sendes elektronisk til postmottak@kd.dep.no innen **4. april 2008**. Av hensyn til publiseringen av uttalelser på www.regjeringen.no og gjenbruk av tekst, er det ønskelig å motta uttalelsene i PDF-format. Skannede PDF-filer bør ikke sendes da det er vanskelig å gjenbruke tekst fra disse.

Med hilsen

Johan Raaum (e.f.)
ekspedisjonssjef

Kjetil Moen
avdelingsdirektør

Vedlegg: Liste over høringsinstanser